

nserati se sprejemajo in valja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na domačijah
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregovih
št. 190.

Izhaja po trikrat na teden
v torek, četrtek in soboto.

Črtica o bolgarskih zadevah.

Č. g. V. Lah poslal nam je iz Rima sledeči spis o Bolgariji, ki je tem važnej, ker ravno sedaj vse radovedno pričakuje, kako se bodo razmotale homatije na Turškem, in ker se je g. pisatelj, ki je dalj časa bival v Drinopolji, o marsikteri reči, ki jo omenja, sam prepričal. Spis se glasi:

Dokler so bili Bolgari sklenjeni z Rimom (po pismih vatikanskih se da dokazati, da so bili skoro vsi samosvoji, od Grkov neodvisni bolgarski kralji s papeži sklenjeni, vsaj 4 najslavniši tudi po papeževih poslancih, kardinalih, kronani), so jim bile vera, narodnost in omika dobro zavarovane. Zlata doba politične moči in veljave ter narodove omike se nahaja za toliko slavljenelega cara Simeona, ki je bil (imam že 3 pisane dokaze v rokah, morda se dobi še kateri) z Rimom zedinjen in kronan po papeževem poslancu, ravno to velja o Petru, Samuelu, Asenu. Ko pa so se jeli prijazniti z Grki, so jim ti podjarmili najprej cerkev, potem z redkimi pretrgljeji tudi zemljo. Grška cerkev pa je Bolgarom več škodila kakor turško igo, ker ona jim je vzela 3 najdražje svetinje: pravo vero, narodnost in omiko. Zapeljala jih je v razkolnijo, zatrla jim narodnost in omiko, ker so imeli po odpadu od Rima čisto grške vladike, popove in v novejši dobi tudi učitelje, ki so redko znali bolgarski govoriti, ter so vso bolgarščino pregnali iz cerkve in šol. Vse spominke bolgarske so ti Grki pokončali, kolikor so jih Turci še pustili; tako je n. pr. trnovski metropolit Hilarion sežgal kar naenkrat in očitno vpricho mnovega naroda en voz starih bolgarskih rokopisov. Gotovo so se nahajala med njimi dela, ki so bila zlata vredna, o katerih pa ne bo nikdar več zvedel noben

človek. Tu se vidi ravnanje divje mačeha! — Kako vse drugače dela katoliška cerkev!

Iz tega se lahko sklepa, koliko omiko so zamogle dobiti uboge ovčice pri tacih pastirjih, ki se z njimi še pogovoriti niso mogli, pa tudi čisto nič znali, razun svojo liturgijo (mašo) nosljaje pevati, ter ali sami ali po svoji ženki ali hčerki kaj poberačiti ter zažugati kanon (kazen) ali celo izobčenje, ako se jim ni dalo, kar so zahtevali.

Leto 1848 je tudi nektere Bolgare navdalo z duhom narodnosti, ter so ga skušali širiti po ledinah in dobravah obširne Bolgarije, ali ni bilo nikjer prijateljev, povsod pa polno nasprotnikov, zlasti v grških popih. Toraj so sklenili to odpraviti ter domačine vnesti, misleči, da potem bode šlo vse umno po železnici naprej. Zato napravijo l. 1856 najprej prošnjo do grškega patriarha v Carigrad, da naj bi zanaprej med Bolgari namesto grkov bili rojeni Bolgari vladike in popi ter učitelji, in v šolah naj se namesto grščine vpelje bulgarščina. Patriarh je prošnjo zavrgel; torej napravijo leta 1857 pritožbo do turške vlade, kako grški vladiki in popovi ljudi dero itd. ter prosijo, da naj sl. vlada pomaga in zapové patriarhu, da bodo zanaprej domačini vladike in popi med Bolgari. Vlada zapové zbrati komisijo enako Grkov, enako Bolgarov pod predsedništvom patriarhovem. Ta komisija se je celi dve leti posvetovala, toraj dosti točno vsaj, pa o čak predsednik je znal nekaj Bolgarov pridobiti in konec je bil, da ostane pri starem.

Leta 1860 napravijo Bolgari pritožbo do samega sultana, popisujejo krivice po grških vladikah in popih podložnikom njegovim storjene, tožijo patriarha, da neče slišati njihovih prošenj za domače vladike in pope, da celo vlada ni mogla od njega nič doseči, toraj se ločijo od Grkov, ter prosijo sultana, da naj

jim potrdi to ločitev ter pripozna bolgarsko narodno cerkev za samosvojno, neodvisno od grškega patriarha. Ravno to leto na velik dan (veliko noč $\frac{9}{20}$ aprila) je množica pri očitni službi božji takrat, ko bi bil moral vladika ime patriarhovo izgovoriti, ter zanj moliti, začela vikati: Nečemo grškega patriarha, nečemo ga nel mnogaja leta Sultanu! živi narodno episkopstvo! Vladika je zamolčal in izpustil ime patriarhovo; ali grški papež ga je zato obsodil, odstavil in to vse vladi potrditi dal, ktera je tudi rada mu postregla ter vedno z njim držala, ker so ji bili on in predsedniki njegovi dobro orodje, da so brz dali z duhovno svojo veljavo in oblastjo razkolniške podložnike ter jih obračali po volji tedanjih vezirov. Pa zakaj so Bolgari od turške vlade zahtevali potrjenje svoje cerkve, ker nima v cerkvenih zadevah nič govoriti? Grški vladike imajo od nekdanj to pravico, da smejo vsacega človeka, ki zapusti njihovo podložnost (cerkev), v ječo vtakniti, dokler se jim poljubi; samo takih ne smejo zaperati, ki so od turške vlade že za drugoverne spoznani. Bali so se toraj Bolgari ječe in drugih neprijetnosti, ker razsrdeni patriarh in vladike bi bili pač z radostnim srcem upornike pokorili.

In ravno ta vzrok, bi rekel, je skor zdini, da zdaj zedinjenje z Rimom nič ne napredva. Kdor bi hotel katolik postati, mora se pri turški gosposki oglasiti ter njeno priznanje dobiti; dokler se to ne zgodi, vsak hip ga zamore pop v imenu vladikovem dati zapreti. Priznanje se pa zdaj od vlade težko dobiva vsled ruske veljave po zatrti francozki. Po marsikterih krajih žive ljudje, ki so se tihoma spoznali za katolike, očitno pa ne — ravno zaradi imenovanega vzroka; vendar pa ne hodijo v razkolniške cerkve, ampak v katoliške daljne ali bližnje, kakor bolj kaže. (Konec prih.)

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

V.

Noč je. Pogubonosni oblaci pokrivajo malo še prej sinje nebo, s kterega je tisoče milih zvezdic mirno gledalo na tiho, mirno sedaj speče mesto oglejsko. Od zapada sem se časoma zablisne, za trenutek se posveti v krvavem žaru Oglej, a v trenutku je zopet vse zavito v temni zavoj noči.

Pomlad je komaj odvetela in vendar mogočna narava že razsaja. Od juga sem doni nam na uho šumenje. To je glas razdivjanega morja oglejskega, ki se jezí nad viharjem, ki mu ne privoščí počitka. Razljuteno pluskajo njegovi valovi ob močno mestno obzidje. Zopet se vžari temno nebo, mestna poslopja se v blisku razsvetlé, sredi njih vgladamo visok tempelj. Ta visoka stavba je posvečena Belenu,

oglejskemu bogu, mestnemu pokrovitelju. Stopimo noter. Nektore svetilnice razsvitljujejo širni prostor. Visoki stebri iz belega marmorja podperajo mogočno podstrešje; okoli in okoli blišči se zlato; razni kipi bogov stoje preko sten: Nesramna Venera pohotno gleda krasnega Apolona, Jov preži nad sitno svojo Juno, krvoželjni Mars se je bojaželjno vtopil, zviti Merkur se mu hinavsko vklanja in prilizuje, a ravno za žrtvenikom na umetno izsekani podlagi stoji krasno izdelana, v zlato se bliščeča podoba boga Belena. Predstavlja ga krasen mladenič, udje njegovi pričajo, da je v cvetu moštva; glavo mu obdaja zlata krona v podobi žarkov. Pred njim pak na stopnjicah kleči osamljen poganski duhoven, časoma devaje na ogenj blago dišeča kadila.

„Belen“, zdi huje pogan, „Belen, oj kam si prišel? Oj časi, oj spačeno, nezvesto ljudstvo ti! Evo, pred dvema stoletjema ti je postavil ta tempelj oni božji za tvojo čast goreči cesar Nerva, cara Maksiminijan in Dioklecijan, ona

mogočna stebra stare vere, sta ti ga predelala in ozaljšala. Oj, bog življenja in zdravja, kolikokrat se ti je Oglejčan vklanjal, koliko zalih cvetic so ti darovale njezne roke oglejskih devic, koliko dišav ti je požgalo tvoje duhovenstvo! In sedaj? Oglejčan, kteri se je še pred leti pred teboj v prahu valjal, sedaj ošabno stopa preko tvojega svetišča, pogleda tvoje stanovanje kot spominke starodavne preteklosti, pogleda, pa noter ne stopi, se nasmeje in koraka naprej. Ali oj, beda mestu! S poslednjim belenovim duhovnom se bo tudi tvoje obzidje na kup zvrnilo. Oj tuga, device, ki so razveseljevale oko tvojih služabnikov, služile jim v razveseljevanje, sladile jim ure življenja, se ne zmenijo več za te; objele so krivi nauk onega nazarenskega Juda, oni strašni nauk, ki stavi zapreke pametnemu vživanju, razdira vse veselje na svetu. Jaz pa, poganski duhovnik, klečim osamljen tukaj na stopnjicah, točim grenke solze, preklinjaje čase, njih morečo roko in hudobne kristijane. Ha! Kdo bi bil to mislil!

Moj jarem je grenak in moje breme ni lahko.

Tako vzdihuje sedanji popečitelj za nauk in bogočastje — Stremayr, kajti 17. preteklega meseca je sam razglasil pismo, v katerem pripoznava, da so učenci po sedanjih srednjih šolah, realnih gimnazijah in realkah, v prehudem jarmu, da so preobloženi z bremenom, da so tedaj — mučenci. In to so postali vzlasti za njegove vlade. O ljudskih šolah minister ne govori, iz česar pa še nikakor ne izhaja, da so te v dobrem in pravem stanu.

„Politik“ 29. febr. nekoliko presojuje omenjeni razglas in pravi, da minister slabemu vspeku sedanjega šolstva prvi vzrok nahaja v napačnih šolskih bukvah, ter se po pravici čudi temu razlogu. Sedanje šolske bukve niso dobre! Vsaj so vse po ministerstvu potrjene, in nobene se ne smejo rabiti pri naku, ktere niso še celo po vseh svojih natisih in berilih bile vladno privoljene. Sedanje šolske bukve imajo preveč v sebi, pravi minister, in jih učenci ne morejo zmagovati. Kako je to; vsaj jih preiskujejo in priporočujejo lastni nadzorniki realistični in humanistični in posebni šolski soviti. — Nam se ta vzrok ne zdi pravi, in dober učitelj po slabih bukvah uči dobro; nasproti pa najboljša knjiga v roki nespretnega učitelja ne služi na korist. Kolike škode pa je vedno spreminjanje šolskih bukev po novem šolstvu, o tem je bila tolikrat že tožba.

Pod sedanjim ministerstvom so po realkah in realnih gimnazijah zapovedani predmetje n. pr. francoščina, angleščina, sokolarjenje ali turnanje, pravi „Politik“, češčina pa se popušča, nemškimi učencem ni zapovedana, brž ko ne iz same ljubezni do miru med obema narodoma. Tako se najlože doseže mir z Nemci, da se od njih nič ne tirja, nasprot pa nemščino Čehom ostro ukazuje. — Nekaj tacega se pripoveduje tudi od naših srednjih šol, da se po njih slovenščina popušča, da ima jenjati posebno nemško-slovenski tečaj za Nemce, da se oprostujejo popolnoma ali da njih red iz slovenščine ne šteje, in da se slovenskega jezika ne morejo učiti celó taki, ki bi se radi. Enaki glasovi nam prihajajo skoro iz vseh srednjih učilnic po krajih slovenskih.

Novotarija sedanjega ministerstva je tudi ta, pravi „Politik“ dalje, da je odpravilo po višjih realkah ali vsaj skrčilo veroznanstvo, ustanovilo pa in pomnožilo naravoslovje, prirodoznanstvo, kemijo, ktera sama ima na teden po devet ur. O teh naukih se sklicuje na Edv. Hartmana, kateri v svojih nasvetih o preuredbi

višega šolstva ne piše kaj hvalno o njih, marveč kaže, kako so preobilni, se med seboj obtežujejo, mladino begajo, da ni sposobna sprejemati potem drugih naukov. Nekteri n. pr. le gledajo in strastno iščejo kamnov, cvetic, živalic, penezov, grbov itd. Ravnalo se je tu nekako v smislu naravnega verstva ali božanja in preveč po pruskim zgledih, kateri se dokaj grajajo in že tudi opuščajo.

Minister obeta nekatere premembe posebno v realnih gimnazijah in realkah že prihodnje leto. Da so premembe potrebne v vsem novem šolstvu, to je jasno kot beli dan. Dokler se duh ne premeni, se boljšega ali pravega vspeha ni nadejati. Vzroki neveselemu vspehu sedanjemu niso tolikanj v naučnih bukvah, tudi ne v učiteljih, kakor se sem ter tje oponaša. Po ostrih preskušnjah in pravih so učitelji sedanji v svojih tvarinah res prebrisanani in — preučeni, in da le-ti učencem jarma in bremen ne morejo zljajševati, zato skrbijo ravnatelji in nadzorniki, kateri jih vedno priganjajo k zvestemu delovanju. Učitelji so v tem oziru z učenci vred — mučenci. Prvi in edino pravi pomoček pa je v tem, da se skrčijo nauki, vsled tega zmanjšajo šolske ure, in tako šolski mladini zviša spet potrebna telesna in dušna moč. Kaj more opraviti najboljši učitelj z mladino, ktera mora sedeti na šolskih klopih po sedem ur na dan, in mu je trudna med naukom velikrat že koj zjutraj v prvih urah! — Kar imajo večo veljavo novi jeziki in so mladenčem našim po razmerah, v katerih živijo, potrebni; skrčiti bi se morali stari, ter pomakniti bolj v više razrede. Podučevanje o naravoslovju v treh tečajih, na pr. v 4—6, bi zadostovalo, in koliko bi se mladini zljajšalo v nižjih šolah itd.

Učenci naj si blažijo voljo, boljšajo srce; tega sedanje šolstvo ne pospešuje, ker se je ločilo ali se loči od cerkve, popušča verske pomočke, svetstva, duhovne vaje, molitev. Učenci naj si jasijo in bistrijo um s potrebnimi in koristnimi vedami; tudi tega sedanje šolstvo ne pospešuje, ker um prezgodaj ostri in prehitro, premnogo zahteva ter premnogotero, spominj zanemarja, domišljijo preganja ali prenapenja. — Učenci naj si vadijo ter po moči zdravo ohranijo telo, ali ravno telo, malo in mehko in okorno, muči in zadržuje sedanje šolstvo, da ne more naravno rasti ter si vzmagovati krepko in gibko.

Temu nasproti prizadeval si je na pr. na ljubljanski gimnaziji ranjki ravnatelj J. Nečasnik, kakor piše prof. J. Marn (v Jezičn. XIII. leto str. 18), šolski mladini naklanjati srečo

pravo, da v telesu zdravem ohrani si dušo zdravo, toraj je, kedar koli je mogel, polajševal stan dijakom in učiteljem na pr. po srenjah ali posvetvanjih učiteljskih, navadnih in nenavadnih, po opravih ali slovesnostih cerkvenih, o sejnih in godovih itd., da se jim je pustila tretja ali četrta šolska ura, da se nikdar niso mučili v noč. Poskusili so bili za njegovega ravnateljstva s šolo tudi o četrtskih, pa zopet popustili, češ, naj si učenci in učitelji popolnoma prosti dan do dobrega počijejo, časih po potrebi naspijo, o lepem jutru sprehodijo ter čvrsto razvedrijo.

Po sedanji šolski osnovi mora mladina v srednjih šolah po 5—6 ur redoma sedeti na dan, po 25—30 na teden, in to v dušnih skrbeh. Kolika muka je to premnogim, in kolika radost vlada med njimi, kedar izvedo, da bode prosta tretja ali četrta ura (kar se v dobi sedanji ne stori nikdar); in — to učenosti ni na zgubo, marveč radost ta veseli duha, poživlja telo, ter pospešuje celó napredovanje v vedah in umetnijah. Nasproti pa mladina dan na dan vpravažena od zore do mraka prerano ter prenaglogine „duhom in telom“, in kake bodočnosti nada more biti po tem človeštvu? Tradna in mlačna mladina — kako starost ima? —

Skušnja uči in zgodovina potrjuje, da pravi dobrotniki ljudem in koristni udje človeške družbe niso tolikanj oni, kateri so jako učeni in prebrisanani, marveč oni, kateri so dobre volje, blazega srca, mirnega duha, in — kako malo učenosti je velikrat treba k srečnemu življenju! Veselje bi vživali radi vsi, trpljenja pa se ne manjka nikdar; bodi nam toraj skrb, da si ohranimo najsvetejše, kar nas izdrževati more v veselji in trpljenji itd. —

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. marcija.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je v zadnji seji 1. t. m. v podporo duhovščine (Štremajerjevih grošev) dovolil 600.000 gold.; dalje je sprejel postavo o novem posojilu s pristavkom, da se prepusti vladi obresti tega posojila plačevati v zlatu, srebru ali papirji. Konečno volili so se poslanci za delegacijo: Izvoljeni so za Kranjsko: Grof Thurn, za namestnika pa pl. Langer; za Štajarsko: Rechbauer, Walterskirchen, nam. pa Carneri; za Koroško: Ritter, nam. Götz; za Goriško: Tuschl, namest. Foregger; za Trst: Coronini, nam. Winkler; za Istro: Franceschi, nam. Vidulić.

Vresničile so se besede onega brezbožnika, ki je žugaje prerokoval: „Kri mučencev je seme kristijanov. Čim gosteje se mi, setvi enako požanemo, tem več nas je. Od včeraj le smo in napolnujemo vse, kar je vašega: mesta, otoke, gradove, vasi, palače in javne prostore. Le svetišča vam pustimo prazna.“*) Da, prazna so svetišča. Galilejec, mogočen si, pred tvojo roko vkljub vsi sili, ktero so imeli naši pradedi v rokah, zginile so trume naših duhovnov, zginila je rimska moč; strel je padel Jovu iz rok, mladenec Belen je postal enak tresočemu se starčeku; v njegovo svetišče le še iz dežele pricaplja kak boren rob. Ah ... Jud ti zapeljivi, sin naroda po Rimljanih tolikokrat uničenega. Zmagal si z uma svojega svitlim mečem. Oj, s čem bomo živeli? Prokleti ...“

V tem trenutku blisk krvavo se zablise, strahovit grom mu sledi, poslopje se pretrese od vrha do tal, nadstrešje zaječi, duhoven prestrašen poskoči:

*) Tertulian: apol. c. 50, 37.

„Vae victis, gorje premaganim!“ kriči, „tudi tu ni varnosti za nas, vae victis!“ rujove po tempeljnu dirjaje, „vae victis!“ hrešči izvan sebe ter blaznemu enak plane v stranski vhod.

Strašno je nočna nevilhta razsajala, a tim krasnejše jutro je napočilo. Hladni, čisti zrak je privabil mnogo ljudi na prosto. Mnogo drugače zaspanih Oglejčanov se je že ob solnčnem svitu izvleklo iz mehkih blazin ter zapustilo soparne sobane. Tudi Marij, prosto oblečen, se šeta po ulicah. Nenadoma naleti na Helija, ki se sprehaja ob obzidju Amfore. Rad bi se ga ognil, a zapazil ga je Grk.

„Zdravstvuj mi Marij“, pozdravi ga Helija, „kako si pa noč prebdel? A kaj govorim o bdenji; sladki Morfej je zazibal osrečenega Marija v svoje naročje. Evidora, krasna Evidora je angelček, ki je s sanjami bodočega blagra nad teboj čul. V takem položaji, se ve, da se človek malo briga, če se tudi vse furije v divjem plesu nad mestom kavsajo.“

„Helija“, reče Marij, „zakaj pikaš?“

O, ne pikam ne, niti na um mi ne pride, da te žalim. Zavidam te le, zavidam zaradi tvoje sreče. O, Menapij mi je povedal, da drug Evidore ne bo imel, nego ti. Toda privoščim ti jo, privoščim prav iz globočine srca, čeravno je meni up po vodi splaval.“

„A prejšnjih besed ne morem zabiti. Če tudi srečen, vedi Helija, da sreča me ne bo nikdar omamila. Najprvo sem kristijan, in zraven tudi zvest Oglejčan. Na eno kot drugo ime sem ponosen, za eno in drugo sem vedno pripravljen svoje imetje in svoje življenje žrtvovati. Vedi, prvokrat da bojna tromba zapoje, našel me boš med prvimi boritelji.“

„O Marij, blagi čuti navdajajo tvoje srce. Vsak drug bi si mislil: v boju je toliko zaprek, toliko nevarnosti; kopja žvižgajo, strupenih pušic ogromno število se križa; te ne prašajo, je li srce zaljubljeno ali ne; ne prašajo za to, bo li plakala po junaku zapuščena nevesta; tje v en dan leté in ne zbirajo.“

(Dalje sledi.)

Da bodo poslanci tudi med počitnicami imeli nekaj opraviti, je pravni minister zbornici predložil nov civilni sodnijski red. Pa predlog je tako obširen, da ga sedanji zbor boje ne bo rešil. Tudi račun svetovne razstave jim bo dal nekoliko dela. Ministri pa bodo morali med počitnicami študirati, kako bodo odgovarjali na razne interpelacije, kadar se državni zbor zopet snide.

Gosposka zbornica je imela 2. t. m. menda zadnjo sejo.

O ministerski krizi je zdaj sicer vse tiho, a kakor vradni „Journal de St. Petersbourg“ in Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ pišeta, je bil grof Taaffe res poklican na Dunaj, da osnuje novo ministerstvo, pa je to odsvetoval, češ, da še ni prišel za premembo ugoden čas.

Dalmatinski c. namestnik, baron Rodič, se je vsled cesarjevega povelja, zaradi jugoslovanskega vstanka podal v Cetinje k knezu črnogorskemu.

Za hrvatskega ministra pri vladi ogerski imenovan je Bedekovič.

Ogerski list „Egyetertes“ objavlja neko pismo Košutovo o umrlem Deaku, v katerem razodeva veliko zavist do slavnega državnika in sorojaka. Zato je pismo med Madjari zbudilo veliko nevoljo.

Vnanje države.

Srbski bivši denarni minister Miatovič se je v posebnem opravku podal proti zahodu; Koarsov pa je prišel z Dunaja z inštrukcijami ruskega poslanca Novikova. Vlada je prepovedala žito izvoževati iz dežele.

Bosenski begi so se bili te dni v Travniku sošli ter so sklenili: 1. da postave o kristijanom dovoljenih premembah nikakor ne sprejmo; 2. da se pošlje deputacija k valiju v Serajevo, da naj toliko časa čaka z izvršitvijo dotičnega ukaza, dokler se deputacija, ki jo hočejo poslati v Carigrad, z odgovorom sultanovim ne povrne. Če bodo pa hoteli siloma izvršiti premembe, sklenili so begi siloma se temu zoperstaviti, ker to ne gre, pravijo, da bi kristijani z Muhamedani imeli enake pravice, in da bi se dežela, ki je že stoletja njihova lastnina, izročila kristijanom. 3. Ker pobegli kristijani niso dali ne tretjine ne desetine, bodo kmete, ako se vrnejo le s to pogojo sprejeli, če bodo begom dali polovico vsih pridelkov. — In s takimi ljudmi naj bi kristijani po vsej sili še dalje mirno skupaj živeli?

V pruskem deželnem zboru novi vstanovi protestantske cerkve hudo oprekajo. To strašno jezi Bismarka in Falka, ki je žugal, da odstopi, če se ta postava ne sprejme. Keudell je imenovan za poročnika pri vladi italijanski. — „Schles. Volkztg.“ naznanja, da je višji prezident šlezijjski okrajnim gosposkam dal povelje, prijeti in zapreti kardinala Ledohovskega, če ga kje dobé, in to nemudoma naznaniti višjemu vradu.

Ruskej se očita, da skuša porusiti svoje nemške dežele ob izhodnem morju. Nemški listi se zaradi tega strašno hudujejo nad Rusi; da pa Nemci hočejo p o n e m č i t i slovanske dežele, to je po mislih teh ljudi čisto prav.

Na Španjskem so se Karlisti po 5-letnem hlabrem vojskovanju vdali Alfonsistom. Don Karlos se je čez Pireneje podal v francosko mesto Pau, od tam pa je odšel na Angleško.

Judje v Evropi. V celi Evropi živi okoli pet milijonov judov, in polovica spada jih na rusko Poljsko. Avstrijska država šteje judov 1,376.000, Nemška 512.000, Rumunska

jih ima 208.000, evropejska Turčija 70.000, Holandija 68.000, Anglija 46.000, Francija 45.000, Italija 36.000, Švicarija 7000 in Španjolska 5000. Toraj razun po ruski Poljski šari največ judov po naši ljubi Avstriji in prikazujejo se novejši čas v mnogem številu tudi v Ljubljani, da po krčmah in vseh kotih sitno ponujajo svojo robo prekanjeni židovi. Slovenci, pozor!

Izvirni dopisi.

Z Gorenjskega, 2. marca. V Medvodah bila je 9. marca preteč. leta vclitev novega občinskega odbora, ktere so se udeležili kmečki volilci iz več huhovnij in pri kateri je bil tudi nazoč c. kr. komisar, da bi se volitev postavno, redno in mirno dovršila.

Skorej še le čez leto in dan volilci izvejo, da je ona volitev ovržena in da se bode vnovič volilo 6. in 7. t. m. Ta novica nas je torej osupnila in toliko bolj, ker se dotičnim volilcem ni povedalo, zakaj da je ovržena volitev, pri kateri je bil nazoč c. kr. vradnik, kateri je bil po naših mislih svojega posla sposoben in zmožen. Zatorej si volilci sami moramo vzrokov iskati, zakaj da bi se bilo to zgodilo?

Ko se je volitveno delo že sklepalo, je nekdo ves nevoljen, ker ni bil v odbor izvoljen, se ustil, da ta volitev „mora ovržena biti“, ako ga tudi tavžent foriutov stane! Mož je boje sodil po pregovoru, da zlata pest vsakoršne vrata prebije. Da bi bil res žrtvoval tisuč goldinarjev, tega kronika ne pové in tudi mi tega ne trdimo, čudno pa se nam zdi, da je volitev ovržena.

Pri eni farni cerkvi je cesarskega kraljevega okrajnega glavarstva vradni sluga oklical novo volitev s pristavkom, da naj spet zdaj nikar ne volijo „takih mul“, kakor zadnjikrat; pri drugi cerkvi je pa klical občinski sluga s kratkim vodom: Dobro me poslušajte, ker vam bom nekaj žmahtnega in prav zabeljenega povedal, nove volitve za občinski odbor bodo 6. in 7. marca v Medvodah, kamor pa tudi svoje žene seboj pripeljite! Ta pristavek je pa vsled tega, ker se jih je od te fare pri zadnji volitvi primerno največ vdeležilo in ker se je že takrat zabavljivo popraševalo, ali je pri tej fari še kdo doma ostal. Ali ni to javno zaničevanje in zasramovanje izvoljenih odbornikov in pa vsih dotičnih volilcev? Ko se je kasneje občinski sluga opijanal, ker je en polič žganja potrožil, je tudi pripovedoval, da je onega, ki je volitev ovrge, to jako veliko stalo (vendar ne napovedani tavžent?), in da bo še bariglo vina dal, ako njega za župana izvolite. To je presneto čudna, toda skoraj gotovo resnična izpoved!

In take reči se smejo goditi v izglednem c. k. okrajnem glavarstvu ljubljanske okolice!

P — — n.

Od Soče, 1. marca. (Zadnje besede o „naši spravi.“) Gg. dopisnika „iz za sv. Gore in Goriškega“, kakor tudi nekdo v „Vaterl.“ št. 42 pravijo, da ravno tisti, ki zdaj v spravo kamenje lučajo, so do take sprave pripomogli, kakoršno so oni tri gospodje odborniki*) „Goričje“ dogotovili ne ravno v čast versko-narodnih domoljubov. Trdijo tudi, da smo bili premalo požrtvovalni in nedelalni tako v oziru „Glasa“, kot društva „Gorice.“ Temu natolcevanju v odgovor vam podam kratek posnetek nagovora g. predsednika dr. Tonklija pri občnem zboru društva „Gorice“ 28. maja

*) „Tretji odbornik“ pri spravi ni bil pravi odbornik „Gorice“; pravi odbornik „Gorice“ je bil namreč Valentin (a ne g. Fr. Vidie, kaplan) Vidie, c. kr. svetovalec v pokoju. Pis.

1874, iz kterega je razvidno, da dokler je bila duša v telesu, so tudi udje delali, ko se je pa duša, t. j. odbor „Gorice“, zazibal v letargično spanje, je to naravno tudi vplivalo na ostale ude. Predsednik se je tedaj zahvalil za obilno število udov, ki so prišli k občnemu zboru, kakor tudi da društvo že šteje 444 udov iz vsih stanov goriške grofije, kar spričuje, da se je društvo „Gorica“ priljubilo ogromni večini goriških Slovencev. Potem pripoveduje, kako si je odbor prizadeval doseči društveni namen, kako je on le vsled tega pri ožji volitvi v državni zbor propal, ker se je društvo „Soča“ zatajivši svoja javno izrečena načela, združilo s tretjo t. j. vladno stranko itd. Izreka zraven tudi nado, da bodo voditelji „Soče“ to svojo krivdo prevideli in potem svoje postopanje nasproti „Gorici“ spremenili. Tako bi se dala zaželjena sloga doseči, svojih načel pa vendar ne opustiti!

Te besede jasno spričujejo, da so posamezni udje delali za društveni namen, in da se ne smejo opustiti društvena načela. Zakaj se tedaj novi odbor, v katerem je bil tudi ranjki nepozabljivi dr. Hrast, niti konstituiral ni, zakaj se ni po pravilih noben občni zbor več sklical? Če je tedaj glava (t. j. odbor) jednala delati in zazibala se v nedelavno spanje, se je morala tudi udov polastiti mōra nedelavnosti, ker kaj hočejo učiniti udje, ako je duša mrtva? Marsikaj so udje tedaj vgbali, zakaj je bil g. predsednik v prvem letu obstanke „Gorice“ tako delaven na vse strani, in zakaj se mu pozneje toliko delovanje odborovo ni več zdelo potrebno, da je vsled tega izostalo sklicevanje občnih zborov in da je društvo umrlo za hibo na srcu, kakor prav g. Hefajstos opazuje, umrlo spanja pravičnih. — Jaz in z menoj vred večina udov za trdno meni, da propada „Glasa“ in „Gorice“ je bil v prvi vrsti kriv odbor, ki na novo voljen se ni niti konstituiral, kakor velevajo pravila. Se ve, da je zdaj zastoj po toči zvoniti! Tako smo prišli po novi nagodbi obeh strank v „status quo“ pred razporom.*) Take koncesije bi bili „Sočani“, kakor za gotovo vem, že pred razporom privolili. Čemu tedaj razpor? S tem se morajo razpora krive spoznati edino le „Goričani“, a ne „Sočani.“ To je britko, kaj ne? Sicer bo pa prihodnost učila, jeli je sprava na zdravi ali gnjili podlagi osnovana. Pač bi bilo želeti, da bi pri prihodnjem občnem zboru, v katerem se ima razpustiti društvo „Gorica“, g. Hefajstos prinesel svoje težko kladivo, da bi zlate žeblje v trugo umrlega društva zabil, v trugo, iz ktere naj bi zares izletel krasni tič „feniks“ stalne sprave. S tim pa naj bo konec te neprijetne polemike.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. marcija.

(Kardinal Ledohovski) se je 1. t. m. z nagličem peljal skozi Ljubljano. Žalibog, da je to prepozno zvedela duhovščina ljubljanska, ki bi se bila rada poklonila neprestrašenemu spoznavalcu cerkve katoliške in skazala mu svoje spoštovanje. Kakor piše „Grazer Volksblatt“, je Ledohovski 1. t. m. imel prenočiti na Nabrezini, 2. v Florencu in 3. že v Rimu.

(Deželni predsednik vitez Widmann) se je 2. t. m. z nagličem povrnil z Dunaja, kamor

*) Ravno zaradi tega indiferentnega stališča, kterega je jela „Soča“ tedaj strogo izvrševati, so tisti, ki zdaj „kamenje“ na spravo mečejo, izstopili, vedši, da indiferentno stališče, na katerem nova sprava sloni, razdiralno in pogubonosno na vero in narodnost vpliva. S tim je v kratkem pa dovolj naš izstop iz „Soče“ 1873 in sedanje lučanje kamenja na spravo opravičen. Pis.

je bil pred nekimi tedni spremil svojo ženo, ki je šla k tamošnjim zdravnikom zdravja iskat.

(Slovensko gledišče.) Jutri v nedeljo ne bo nobene predstave, prestavila se je na torek 7. t. m. in sicer na čast deželni poslancem, ker se bo ta dan pričel deželni zbor.

(Iz seje deželnega odbora 26. februarja.) Sklenilo se je, da izpraznjena služba kancelijskega oficijala pri deželni pomočni pisarni, se razpiše. — Sprejeta je bila pogodba z usmiljenimi sestrami, da se njim izroči norišna podružnica na Studencu v oskrbovanje. — Deželni odbor je odstopil od svojega sklepa od 29. jan. t. l. ter sklenil, da se deželnemu zboru ne stavi predlog, da bi občine za svoje revne bolnike v javnih bolnišnicah kaj plačevale.

(Novi trg) se bo odslej po sklepu nemčurškega mestnega odbora Anastaziju Grünnu na čast imenoval „Auersperg-Platz“.

(Zahvala.) Podpisani odbor čuti se hvaležno zavezanega izreči najsrčnejo zahvalo vsem onim gospodom, ki so toliko časa in truda žrtvovali in maskerado „Sokola“ aranžirali, potem onim, ki so brezplačno prepustili za okinčanje dvorani potrebne reči ter tako pripomogli k sijajnem vspehu letošnje maskerade. Na zdravje!

Odbor „Sokola“:
Kadilnik, podstarosta.

Razne reči.

— Iz Gorice se nam telegrafuje: Dr. Lavrič se je 3. t. m. v Hotelu „pri treh kronah“, sam usmrtil.

— Čez spridenost v Berlinu je protestanški dvorni pridigar dr. Kögl po sporočilu „Ev. K. Ztg.“ tako-le tožil.

„Nesramnost je obsedla mlade in stare, imenitne in nizke. Škoda sega globoko v splošno narodno življenje. Gosposki naklada silno težavne dolžnosti, zdravnikom podaja zoperno delo, družinam najnevarniši strup, učenikom bridko zdihovanje, domoljubom preti, da se bo tudi med čvrsto nemško ljudstvo vtepla gnjiloba. Grozovito je prekletstvo, ki zadeva pregrešno ženstvo; grozovito pa tudi prekletstvo, ki bo poslednjič zadelo moštvo. Duh časa hišni blagoslov košato spodkopuje; po eni strani je tesno stanovanje vravnavi blazega družinskega življenja na poti in je vzrok spodobnosti nevarnih okoliščin, po drugi plati pa manjka kršanskega hišnega reda. Kako strahovito se nedeljski mir kali s silo in sužnostjo dela! Počitek pa, ki popoldne nastopi ali ki si ga družbinski delavci za celi dan pridobijo, ta počitek se ne obrača v cerkveno praznovanje nedelje, temveč le v posvetno razveseljevanje. K temu pristopa gledališče s svojim zasramovanjem svetega in s povečevanjem prešeštvovanja, berilo, ki se povsodi vsiljuje, polno strupene sape in gnjilega duha, nesramne podobe slikarstva, poželenje, se po vsih tih spakah oblačiti; zapeljivci in zapeljivke po vsih krajih. Čuditi se pri tem ni, da se ženska mladost v trumah v pregreho pogrezuje.“

Berolinska „Germania“ piše: Kar se tiče npravnega poživljenja, judovski „Berl. Tagbl.“ išče vzroka temu v učenju kršanskega nauka, kakor se je zadnjih dvajset let v pruskih šolah podučeval! Od tega časa je vzrastel rod, „pri katerem se je branje naših velikih klasikov (v ljudskih šolah!) hotelo nadomestiti z učenjem na pamet biblijskih oddelkov in pesemskih odstavkov“. Kar so se učili, se je kakor dim skadilo iz glav, in ker so vsak kal blazega v njih srcih zadušili, se je divjačnost in brezbožnost neustavljivo naraščala. Vsaki dan obrodi kak sad naredb pred kazenskim sodnikom, kateri s temi spridenimi udi človeške družbe po

mnjeni naših pravoslavnih teoretikov ne more nikoli dosti ostro ravnati“. Tako piše „Berliner Tagblatt“ Juda Mosse-a.

Protestanški „Reichsbote“ pravi na to: „Zahvalite se, vi pruski učeniki in duhovni pri tem listu, ki vam s temi besedami precej naravnost v obraz pravi: Vi ste zadnjih dvajset lét s svojim verskim naukom, z biblijo in pesemskimi bukvami naš narod naravno spačili! Veliko so že govorili nasprotniki zoper kršanstvo in njegovo biblijo, toda od takrat, ko so si judovski sramotivci in trinogi v preganjanju kršanstva roke podajali, mu vender niso očitali, da bi narode kvarilo. To je bilo v najnovejši dobi kulturnega boja reform-judovskemu časnštvu prihranjeno. Ali se je tedaj čuditi, da peša kršanstvo pri narodu, kteremu se dan na dan dajejo brati taki časniki?“

Eksekutivne dražbe.

7. Marca. 3. Andr. Ukmar-jevo iz Ustja (280 gl.). — 3. Jan. Žgur-jevo iz Podrage (4781 gl.), oba v Ipavi. — 2. Marije Krašove eve iz Draščic (1140 gl.) v Metliki. — 1. Jože Sepc-evo iz Hudega. — 1. Marije Feldner-jeve iz Kranja (3250 gl.). — 1 Jan. Kapušin ovo iz Žužemberka (231 gl.), vse v Trebnjem. —

Št. 1634.

(13—1)

Razpis službe.

Služba zdravnika za občine kanalskega sodnijskega okraja z letno plačo 520 gold. in dohodki za poti v posamezne občine, kateri se bodo pogodbeno določili, se razpisuje.

Prosilci imajo predložiti svoje prošnje do 30. aprila t. l. z dokazi starosti, sposobnosti in znanje jezikov.

C. k. okrajno glavarstvo
v Gorici dne 25. februarja 1876.

Castiti duhovščini

in cerkvenim predstojništvom

podpisani vljudno naznanja, da izdeluje po najnižji ceni raznotere

cerkvene paramente:

Kazule z nepravimi francoskimi bortami od 15 do 50 gl., z zlatimi bortami od 50 gl. naprej.

Pluvijale od 38 gl. naprej.

Dalmatike (par) od 46 gl. naprej.

Obhajilne štote od 3 gl., borze pa od 2 gl. 60 kr. naprej.

Bandera, velika, iz svilnatega damasta, stanovitne barve, s podobo in 4 čopi (cofi) od 110 gl., mala pa od 35 gl. naprej.

Baldahine od 48 gl. naprej.

Antependium za pred sv. Rešnje telo od 9 gl. 40 kr. naprej.

Velume od 8 gl. naprej.

Mrtvaške prte od 17 gl. 60 kr. naprej.

Birete od 1 gl. 30 kr. do 3 gl.

Pobiralne pušice od 3 gl. naprej.

Tudi naznanjam, da imam za vse te reči domačega in francoskega blaga na izbero in da si bom prizadeval vsa naročila točno in vestno izvrševati. Po sv. Rešnjem Telesu tudi jemljem v popravo stare poškodovane paramente.

Po želji č. g. naročnikov oskrbim za bandera tudi križe, zvezde, nosilne palice itd.

Blaž Rasp,

(14—1) izdelovatelj cerkvenih paramentov in cerkvenik (mežnar) stolne cerkve.

(Stanuje v semeniškem poslopju hš. št. 283.)

Pravi

Wilhelmov

antiartritični antirevmatični

čaj za čiščenje krvi

(Čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot

zimsko zdravljenje

edno

gotovo zdravilo krv čisteče sredstvo.

S privoljenjem
c. k. dvorne pi-
sarne vsled
sklepa na Dunaji
7. dec. 1858.

ker je od
prvih
medicinskih
avtoritet
Evrope

Vsled Nj. Vel.
Najvišjega po-
velja zoper po-
narejenje zava-
rovano. Dunaj,
28. marca 1871.

z najboljim vspehom upotrebjevano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po notranjem upotrebljevanju vse nečiste za bolezen nabrane reči; tudi je učinek gotovo vstrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezní, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po keži, mozolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnetenju jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tišanju v želodcu, vetrovih, zaporu, scavnih nadlogah, močenju, moškem oslabiljenju, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene scavnico.

Celi kap spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se terjane zastoj dopošiljajo, spričuje resničnost zgorej uvajenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu **Fr. Wilhelmu**, lekarju v Neunkirchenu.

Kladno pri Pragi (Česka) 4. sept. 1874.

Vživavši nekoliko časa Vaš Wilhelmov antiartritični, antirevmatični kri čistilni čaj, se Vam zahvaljujem za pomoč po njem.

Z velikim spoštovanjem
Adalbert Gerber, usjar.

Gospodu **Fr. Wilhelmu**, lekarju v Neunkirchenu.

Grubišnjepolje (Belovarski komitat), pošta Daruvar, 8. sept. 1874.

Prosim, da mi pošljete vnovič škrinjico Vašega Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega kri čistilnega čaja, kar najprej mogoče, s poštnim povzetjem po gori navedenim naslovom. Pomaga vrlo celo pri boleznih na koži, ki so sifilitičnega vira.

Jože Malih,
okrajni zdravnik.

Gospodu **Fr. Wilhelmu**, lekarju v Neunkirchenu.

Nürnberg, 22. sept. 1874.

Ker mi je prijatelj na Dunaji pravil o Vašem izvrstnem čaju, sem ga prosil, da bi mi preskrbel ga paket, katerega sem porabil do zadnjega in sem z njim že dozdej zelo zadovoljen, ker imam že več let trdovratno bolečino v želodcu, se bom še dalje zdravil. Prosim Vas tedaj, pošljite mi še štiri pakete. S spoštovanjem.

Andrej Deinzer,
(90—6) vratni pisar v Nürnbergu.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi, se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gl., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: v Ljubljani Peter Lasnik; v Kranju lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu C. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Katterju, lekarju.